

G20: Μέτρα ενίσχυσης των αδύναμων χωρών, αλλά όχι για την πραγματική οικονομία

Τα συν και πλην της συμφωνίας

ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

Ποια μέτρα έρχονται τον Ιούνιο

Καλπάζει στο 100% του ΑΕΠ το δημόσιο χρέος. **ΣΕΛ. 5**

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΙ

Πάνω χρέη, κάτω έσοδα και κέρδη

Αρνητικά ρεκόρ στα αποτελέσματα του 2008. **ΣΕΛ. 24**

ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ Η ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΟΥ ΔΝΤ ΚΑΙ Η ΝΕΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ

Η διάσωση των χωρών που θα αντιμετωπίσουν πρόβλημα χρεοκοπίας είναι ο πρώτος στόχος της G20, όπως φάνηκε από τη συμφωνία της περασμένης Πέμπτης. Για το σκοπό αυτό θα ενισχυθεί το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο με επιπλέον κεφάλαια. Στα θετικά της συμφωνίας καταγράφεται και η διάθεση συνεννόησης που εκφράστηκε από όλες τις χώρες. Από την άλλη πλευρά, όμως, δεν ελή-

φθησαν σαφείς αποφάσεις για τα προβλήματα της πραγματικής οικονομίας στις ισχυρές χώρες της Δύσης που τραβούν πίσω την παγκόσμια οικονομία. Ερώτημα παραμένει ο ρόλος του ΔΝΤ, το οποίο στο παρελθόν με τα προγράμματα λιτότητας που επέβαλε στις χώρες στις οποίες δάνεισε δημιούργησε περισσότερα προβλήματα απ' όσα έλυσε. Ολοι πάντως αποκήρυξαν τον προστατευτισμό. **ΣΕΛ. 2-4, 16**

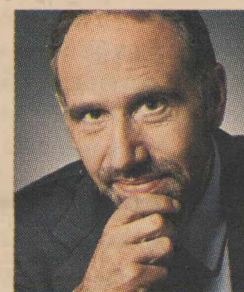
ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

Γιατί τρελάθηκαν τώρα οι μετοχές

Η κίνηση των Αμερικανών να διευκολύνουν τις τράπεζές τους στη λογιστική διαχείριση των «τοξικών» ομολόγων και το κλίμα μετά τη σύνοδο των ισχυρών πυροδότησε την απότομη άνοδο. **ΣΕΛ. 4, 22, 27**

DEAN BAKER (οικονομολόγος)

«Δεν έχουν περάσει τα χειρότερα για την οικονομία»

Η κρίση έχει ακόμα δρόμο, λέει ο γνωστός οικονομολόγος που προέβλεψε την ύφεση. Κατηγορεί τον Ομπάμα για επιδότηση των κερδοσκόπων. **ΣΕΛ. 6**

ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΕΠΙΤΟΚΙΑ

Ενα ακόμα βήμα μένει στην ΕΚΤ

Πιθανολογείται νέα μείωση (στο 1%) των επιτοκίων. Τι αλλάζει στα στεγαστικά. **ΣΕΛ. 15, 19**

Αν είχαν την ίδια τιμή,
ποιο θα διάλεγες;

Όταν κάτι σε συμφέρει ξεκάθαρα, δεν το σκέφτεσαι.

Απόκτησε τώρα
τις κάρτες Visa
και MasterCard
με επιτόκιο

9,75%*

για αγορές

χωρίς συνδρομή για πάντα,
μια προσφορά για τα 110 μας χρόνια!

Η προσφορά ισχύει έως 31/05/09

*Ελάχιστο επιτόκιο του Ν. 126/75: 0,6%. Το επιτόκιο αγορών είναι εμμενόμενο και καλύπτει εφόσον δεν υπάρχει καθυστέρηση στην πληρωμή. Συνολικό ετήσιο πραγματικό ποσοστό επιβάρυνσης (ΣΕΠΠΕ): 10,86%. Η προσφορά ισχύει για νέες εκδόσεις κάρτων.

801.11.800.700 210.64.77.444 www.bankofcyprus.gr

Τράπεζα Κύπρου

Editorial

Του Γ. Χ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Το σημείο G στην οικονομία

Η σπουδή των 20 ισχυρότερων χωρών να ανακοινώσουν τα μέτρα που θα λάβουν για να σταματήσουν την οικονομική λαίλαπα, προφανώς αντανακλά και την ανησυχία τους για το μέγεθος της απειλής. Είναι εμφανής η προσπάθεια που καταβάλλεται ώστε να επανέλθει το σύστημα στο «status quo ante»: Είναι πασιφανής η διαπίστωση ότι την κρίση αυτή την πληρώνουν και οι πλούσιοι και ισχυροί, οπότε το σύστημα επιχειρεί να ανασυνταχθεί για να επανέλθει στην κατάσταση που προϋπήρχε της κρίσης. Στην πορεία, θα καταβληθεί προσπάθεια να διορθωθούν κάποιες ανισορροπίες που έστειλαν το σύστημα στον γκρεμό.

• Φαίνεται ότι το πρόβλημα είναι αρκετά μεγαλύτερο από το μέγεθος των μέτρων τα οποία ελήφθησαν. Επομένως, θα χρειαστούν και άλλα βήματα και ίσως πιο γενναία, με μέτρα ενίσχυσης της πραγματικής οικονομίας και της απασχόλησης (που είναι και η ουσία του προβλήματος).

Το πιο ενδιαφέρον, όμως, είναι η ρητορική που χρησιμοποίησαν οι «20», η οποία φανερώνει πως επιχειρήσαν να δείξουν ότι απαντούν στις μεγάλες ανισορροπίες τις οποίες δημιούργησε το μοντέλο ανάπτυξης τα τελευταία χρόνια.

Μίλησαν δηλαδή κυρίως για:

- Διεθνή συνεργασία και έλλειψη αντιπαλότητας.
- Δικαιότερη μεταχείριση των αδύνατων χωρών.
- Ελεγχό της διεθνούς κερδοσκοπίας και της αγοράς.

Κοινή συνισταμένη όλων αυτών είναι οι ανισότητες, οι οποίες τις τελευταίες δεκαετίες αυξήθηκαν.

Εάν, όμως, όλα αυτά μείνουν ωραία λόγια που ελέχθησαν κάποια στιγμή στο Λονδίνο, το πρόβλημα θα επανέλθει και μάλιστα οξύτερο, γιατί η κρίση που ζούμε φέρνει στο προσκήνιο με ένταση τις δομικές αδυναμίες, στις οποίες περιλαμβάνονται και οι αδικίες που συσσωρεύτηκαν τα τελευταία χρόνια.

Όταν το σύστημα «αφήνει έξω» πολύ κόσμο, οι ισορροπίες ανατρέπονται.

Φαίνεται μάλιστα ότι υπάρχει ένα «όριο» στην αδικία που αποδέχεται ο άνθρωπος, το οποίο έχει τεκμηριωθεί και με πειράματα ψυχολογίας, τα λεγόμενα ultimatum games:

- Οι ερευνητές δίνουν σε δύο ανθρώπους ένα ποσό (ας πούμε 100 ευρώ) και το δικαίωμα στον πρώτο να προτείνει στον δεύτερο μια μοιρασιά του ποσού (π.χ. 50-50, 60-40 κ.ο.κ.). Εάν η συμφωνία γίνει αποδεκτή, οι δύο «παίκτες» μοιράζονται το ποσό. Εάν απορριφθεί, κανείς δεν εισπράττει. Έχει τεκμηριωθεί ότι όταν το ποσοστό είναι «πολύ άδικο» (πλησιάζει το 80-20) ο δεύτερος παίκτης απορρίπτει την προσφορά. Κάτι τέτοιο δεν εξηγείται με οικονομικούς όρους: Δεν έχει κάποιος λόγο να «πετάξει» 20 ευρώ, ανεξάρτητα από το τι θα εισπράξει ο «απέναντι».

Έχουν προταθεί πολλές ερμηνείες για τα ευρήματα αυτού του πειράματος. Ενδιαφέρουσα είναι η ερμηνεία με όρους εξελικτικής βιολογίας: Πιθανότατα, στην πορεία της ανθρώπινης εξέλιξης, οι κοινότητες που μοίραζαν δικαιότερα τους διαθέσιμους πόρους αποδείχθηκαν πιο επιτυχημένες στην επιβίωση και την εξέλιξη. Οπότε το χαρακτηριστικό της δίκαιης μοιρασιάς έχει περάσει στα γονίδια μας. Ίσως είναι η στιγμή οι ισχυροί να σκεφτούν λίγο και την ανθρώπινη φύση.

Μη αποτυχία ίσον μερική επιτυχία

Του Κ. ΚΑΛΛΩΝΙΑΤΗ

ΚΑΠΟΙΟΙ ΕΙΠΑΝ πως η σύνοδος της G20 στο Λονδίνο αποτελούσε το σταυροδρόμι ανάμεσα στο πουθενά και την κόλαση, αφού οι Αγγλοσάξονες είχαν χαρακτηρίσει την ευρωπαϊκή δημοσιονομική στάση «δρόμο που δεν οδηγεί πουθενά», και οι Ευρωπαίοι (διά στόματος Τσόπλανεκ) είχαν περιγράψει την αμερικανοκυβερνητική πολιτική παροχών σαν τον «δρόμο προς την κόλαση».

Όλοι, λοιπόν, είχαν προετοιμασθεί για μια οικτρή αποτυχία. Φαίνεται, όμως, πως κάπου ανάμεσα στο πουθενά και την κόλαση βρίσκεται ένας μικρός παράδεισος. Γιατί, όπως συμβαίνει συνήθως και με τις αγορές, όταν ένα κατά τα άλλα απογοητευτικό αποτέλεσμα είναι καλύτερο του αναμενόμενου, το γεγονός αυτό αποτελεί πηγή χαράς και ευφορίας.

Ετσι, μολονότι η συνάντηση του Λονδίνου δεν έδωσε διέξοδο πολιτικής στην οικονομική κρίση κατόρθωσε να αποφύγει την αδιέξοδη αντιπαράθεση και τη διάλυση. Κατέληξε σε ορισμένα συγκεκριμένα μέτρα και κυρίως σε ένα εποικοδομητικό κλίμα ενότητας, που προσφέρει υποσχέσεις για λύσεις στο προσεχές μέλλον.

Η μη αποτυχία θεωρείται από

μόνη της επιτυχία, μερική τουλάχιστον. Και αυτό έφθανε για να χαιρετισθεί η σύνοδος της G20 από τις αγορές με αγαλλίαση και ευφορία. Πόσο, όμως, η νέα βελτιωμένη κατάσταση είναι πραγματική;

Ασφαλώς, σε μία περίοδο τόσο μεγάλης κρίσης και γενικευμένης πολιτικής αδυναμίας αντιμετώπισής της η τόνωση της ψυχο-

**Εως το 2010
θα καταβληθούν
συνολικά
5 τρις. δολάρια**

λογίας από μία παρόμοια συνάντηση κορυφής είναι βαρύνουσας σημασίας.

Η αναπέρωση του ηθικού προήλθε πρωτίστως από την ανακοίνωση μέτρων οικονομικής ενίσχυσης των διεθνών οργανισμών και χρηματοδότησης του διεθνούς εμπορίου (1,1 τρις. δολ., εκ των οποίων τα 750 δισ. για το ΔΝΤ). Και δευτερευόντως από την υιοθέτηση μέτρων ρύθμισης της λειτουργίας των χρηματοπιστωτικών αγορών (επιβολή κυρώσεων σε φορολογικούς παραδείσους, δημιουργία νέου

διεθνούς εποπτικού και ρυθμιστικού οργάνου -του Συμβουλίου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας- κανονιστικός έλεγχος των εταιρειών διεθνούς πιστοληπτικής αξιολόγησης, επιβολή αυστηρών ρυθμίσεων στη λειτουργία των επενδυτικών κεφαλαίων υψηλού κινδύνου, καθώς και αρχών/περιορισμών στις αμοιβές και τα μόνους των τραπεζικών στελεχών).

Επιπλέον, δηλώθηκε πως οι G20 θα έχουν καταβάλει έως το τέλος του 2010 συνολικά **5 τρις. δολ.** για τη στήριξη των οικονομιών τους, ενώ δεσμεύτηκαν να μην προσφύγουν σε προστατευτικά μέτρα που θα πλήξουν το παγκόσμιο εμπόριο.

Από το παραπάνω πακέτο μέτρων, άμεσες σημασίας και πρακτικού ενδιαφέροντος για την αγορά είναι μόνο το κομμάτι που αφορά την αύξηση της κεφαλαιακής βάσης των διεθνών οργανισμών, και δη του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου.

Το τελευταίο, επιβάλλοντας προγράμματα σταθεροποίησης προορίζεται να καλύψει προβλήματα χρηματοδότησης των πλέον αδύναμων και έκθετων στη δίνη της οικονομικής κρίσης αναπτυσσόμενων οικονομιών (κυρίως των ανατολικοευρωπαϊκών).

Ιστορικό χαμηλό

Ελεύθερη πτώση σημείωσε και τον Μάρτιο ο δείκτης οικονομικού κλίματος του IOBE. Υποχώρησε στις 43,1 μονάδες, από 47,2 μονάδες τον Φεβρουάριο, στη χαμηλότερη τιμή από την κατάρτισή του. Μεγάλη ήταν η επιδείνωση στο λιανικό εμπόριο, ενώ μία στις τρεις βιομηχανίες προδικάζει απολύσεις.

Μηδενική ανάπτυξη

Μηδενική ανάπτυξη το 2009 θα έχει η Ελλάδα σύμφωνα με τις νέες εκτιμήσεις της Τρ. της Ελλάδας. Η εκτίμηση αυτή θα υπάρχει στην ετήσια έκθεση του διοικητή της Τ.τ.Ε. Γ. Προβόπουλου. Προηγούμενος η τράπεζα ανέμενε ανάπτυξη της χώρας 0,5%, ταιριζόμενη με το δυσμενές σενάριο που έχει καταστρώσει η κυβέρνηση.

50% κάτω τα τέλη ταξινόμησης

Μείωση κατά 50% στα τέλη ταξινόμησης των επιβατικών αυτοκινήτων, αλλά και κατάργηση του τέλους μεταβίβασης για τα μεταχειρισμένα, έως το τέλος Ιουλίου, προβλέπει διάταξη που κατέθεσε το υπουργείο Οικονομίας. Επίσης παρατείνεται έως 30/6 η περαίωση εκκρεμών φορολογικών υποθέσεων.

Τα υπέρ

► Επιτεύχθηκε κλίμα σύμφοις και ενότητας μεταξύ των εθνικών και περιφερειακών ηγεσιών του πλανήτη, σε αντίθεση με τη προ της συνόδου τάση για σύγκρουση και ρήξη που οδηγούσε σε παταγώδη αποτυχία.

► Διαπιστώθηκε μία δημοκρατική στροφή νοοτροπίας και ενδεχομένως και πολιτικής στην νέα αμερικανική ηγεσία, με παραδοχή της υπατιότητας των ΗΠΑ στην κρίση, εποικοδομητικά κριτική στάση έναντι των διαφορετικών απόψεων εταίρων και συμμάχων και διάθεση συνεργασίας για την από κοινού εξεύρεση λύσεων αντί της μονομερούς μέχρι πρότινος ηγεμονικής επιβολής της άποψης των ΗΠΑ. Ενδεικτική η συμφωνία ΗΠΑ-Ρωσίας για επανέναρη των διαπραγματεύσεων περιορισμού των πυρηνικών όπλων.

► Εγιναν αποδεκτές οι ευρωπαϊκές θέσεις για επιβολή αυστηρότερων αρχών, κανόνων και περιορισμών στη λειτουργία των κερδοσκοπικών κεφαλαίων, των εταιρειών πιστοληπτικής αξιολόγησης και των πιστωτικών ιδρυμάτων με ειδικό βάρος για το σύστημα συνολικά. Επίσης, αποφασίσθηκε η επιβολή κυρώσεων κατά των φορολογικών παραδείσεων και η θέσπιση αρχών και ορίων στις αμοιβές και τα μπόνους των τραπεζικών στελεχών.

► Συμφωνήθηκε η εξυπηρέτηση των χρηματοδοτικών αναγκών των αναπτυσσόμενων χωρών με τον τριπλασιασμό των κεφαλαιακών πόρων του ΔΝΤ, τη διαφανέστερη λειτουργία και δικαιοτέρα σύνθεσή του, τη δημιουργία νέου ευρύτερου διεθνούς Συμβουλίου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (μηχανισμός που σε συνεργασία με το ΔΝΤ θα εποπτεύει την τήρηση των νέων κανόνων) και την αύξηση των κεφαλαίων πολυμερών αναπτυξιακών τραπεζών (100 δισ. δολ.) καθώς και των μηχανισμών χρηματοδότησης του διεθνούς εμπορίου (250 δισ. δολάρια).

► Δόθηκαν υποσχέσεις για συνολικές δημοσιονομικές ενισχύσεις ύψους 5 τρις. στην παγκόσμια οικονομία μέχρι τέλους 2010, καθώς και για αναστολή της συνεχώς αυξανόμενης τάσης για προστατευτισμό.

► Ενισχύθηκαν οι εντυπώσεις για τη σταθεροποίηση των νομισματικών ισοτιμιών, αφού δεν τέθηκε ζήτημα υποκατάστασης του δολαρίου στη θέση του διεθνούς αποθεματικού νομίσματος, όπως είχε γίνει από Κίνα-Ρωσία.

► Για όλους τους παραπάνω λόγους βελτιώθηκε το κλίμα στις χρηματιστηριακές αγορές και μειώθηκε ενδεχομένως το ασφάλιστρο γεωπολιτικού κινδύνου.

Τα κατά

► Δεν υπήρξε γενικότερη συμφωνία για αλλαγή της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής αρχιτεκτονικής αλά Μπρέτον Γουντς, ούτε δρομολογήθηκε ένα συντονισμένο οικονομικό πλάνο για την οριστική έξοδο από την κρίση ή την αλλαγή του διεθνούς νομισματικού συστήματος.

► Δεν μεταρρυθμίστηκαν ουσιαστικά οι διεθνείς οργανισμοί, των οποίων αποφασίσθηκε η χρηματοδοτική ενίσχυση και ο αυξημένος διαμεσολαβητικός ρόλος στην κρίση.

► Δεν δόθηκαν πουθενά εξηγήσεις και ακριβή στοιχεία που να δικαιολογούν το υπεσχημένο παγκόσμιο πακέτο ενισχύσεων ύψους 5 τρις. δολαρίων.

► Επίσης, δεν έχει καταστεί γνωστή η πηγή προέλευσης των νέων κεφαλαίων με τα οποία θα προικοδοτηθεί το ΔΝΤ, καθώς και ο χρονικός ορίζοντας διάθεσής τους.

► Δεν τεκμηριώνεται η δήλωση περί «προμήθειας σημαντικής και συνεκτικής ενίσχυσης των τραπεζικών μας συστημάτων για τη χορήγηση ρευστότητας, την επανακεφαλαιοποίησή τους και την αποτελεσματική αντιμετώπιση των τοξικών και επισφαλών περιουσιακών στοιχείων τους».

► Δεν διευκρινίζεται η πραγματική ακτίνα δράσης του νέου παγκόσμιου θεσμού εποπτείας των αγορών όσον αφορά την τήρηση των νέων χρηματοπιστωτικών ρυθμίσεων.

► Δεν επιλύθηκε η σοβαρή διάσταση απόψεων ΗΠΑ-Βρετανίας-Ιαπωνίας από τη μία πλευρά και Ε.Ε. από την άλλη, σχετικά με την έκταση των δημοσιονομικών και νομισματικών παρεμβάσεων και ενισχύσεων.

► Οι σημαντικότερες αποφάσεις

Οι ηγέτες της G20 δεσμεύτηκαν να ενισχύσουν την παγκόσμια οικονομία με 1,1 τρις. δολάρια. Τα περισσότερα κεφάλαια θα δοθούν στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Συγκεκριμένα η G20 υποσχέθηκε:

- 500 δισ. δολάρια στο ΔΝΤ προς στήριξη των περισσότερο αδύναμων οικονομιών.
- 250 δισ. δολάρια για στήριξη του παγκόσμιου εμπορίου.
- 250 δισ. δολάρια για τη δημιουργία ενός νέου ταμείου βοήθειας από το ΔΝΤ, στο οποίο μπορούν να καταφύγουν οι φτωχές χώρες.
- 100 δισ. δολάρια στις διεθνείς αναπτυξιακές τράπεζες για παροχή δανείων σε φτωχές χώρες.

- Στην ενίσχυση του ΔΝΤ θα μετάσχουν η Ε.Ε. και η Ιαπωνία με 100 δισ. δολάρια η καθεμία, ενώ 40 δισ. δολάρια θα συνεισφέρει και η Κίνα, ενώ απουσιάζουν οι ΗΠΑ. Αγνωστο είναι πού θα βρεθούν τα υπόλοιπα.

- Οι ηγέτες της G20 υποσχέθηκαν να δημιουργήσουν μία «νέα χρηματοπιστωτική τάξη», ανακοινώνοντας τη δημιουργία για πρώτη φορά διεθνούς ρυθμιστικού πλαισίου για τα hedge funds (χωρίς προς το παρόν τεχνικού είδους λεπτομέρειες). Δεσμεύτηκαν να υιοθετήσουν αυστηρότερους όρους όσον αφορά τα μπόνους των «γκόλντεν μπόις» και υποσχέθηκαν ρύθμιση της λειτουργίας των εταιρειών αξιολόγησης ώστε να μην υπάρχει σύγκρουση συμφερόντων.

- Προχώρησαν επίσης στη δημιουργία της Επιτροπής Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (Financial Stability Board), με ενισχυμένες αρμοδιότητες, η οποία αντικαθιστά το σημερινό International Stability Forum.

- Στο στόχαστρο μπήκαν οι φορολογικοί παράδεισοι, με τη G20 να απειλεί με κυρώσεις κατά των χωρών που λειτουργούν ως φορολογικοί παράδεισοι και δεν δίνουν πληροφορίες για τραπεζικές συναλλαγές.

- Η σύνοδος του Λονδίνου προέβη σε ευκολόγια για την αποφυγή του προστατευτισμού στην παγκόσμια οικονομία.

- Απέκλεισαν την υιοθέτηση νέων πακέτων στήριξης της οικονομίας, όπως πίεζε ο νέος αμερικανός πρόεδρος Μπαράκ Ομπάμα.

Ερωτήματα για το ΔΝΤ

Ο ΝΕΟΣ ΡΟΛΟΣ ΠΟΥ ΚΑΛΕΙΤΑΙ ΝΑ ΠΑΙΞΕΙ ΚΑΙ ΤΟ ΚΑΚΟ ΤΟΥ ΠΑΡΕΛΘΟΝ

ΠΑΡΑ το «κακό» παρελθόν το ΔΝΤ καλείται τώρα να αναδειχθεί ως μέρος της λύσης, χωρίς καμία προηγούμενη λειτουργική αναδιάρθρωση ή μεταβολή νοοτροπίας και πολιτικής. Ενδεικτικά:

■ Παραμένει το θέμα της αντιπροσώπευσης στα διοικητικά όργανα του ΔΝΤ. Ο αναπτυγμένος «Βορράς» συνεχίζει να κυριαρχεί και όποιες αλλαγές σύνθεσης έγιναν μέχρι τώρα ήταν οριακές. Ασία και Αφρική εξακολουθούν να έχουν περιορισμένη παρουσία στα εκτελεστικά όργανα του ΔΝΤ, αντίθετα με την Ευρώπη, που διαθέτει το 1/3 των θέσεων στα αποφασιστικά όργανα και τις ΗΠΑ, που έχουν το 17% και δικαίωμα βέτο.

■ Στη διάρκεια της ασιατικής κρίσης το ΔΝΤ υποχρέωσε μία σειρά αναπτυσσόμε-

νες χώρες να καταργήσουν τους ελέγχους στην κίνηση κεφαλαίων και να απελευθερώσουν τον χρηματοπιστωτικό τους τομέα, προσελκύοντας μαζικά κερδοσκοπικά κεφάλαια, τα οποία όταν προσφάτως έφυγαν με τα σημάδια της κρίσης, αποσταθεροποίησαν τις οικονομίες τους. Ακολούθως, το ΔΝΤ υποχρέωσε τις χώρες αυτές σε προγράμματα λιτότητας σε συνθήκες ύφεσης (αντί τόνωσης της ζήτησης που εισηγείται σήμερα για τις αναπτυγμένες χώρες), ενώ τα χρήματα που δάνεισε σε αυτές προορίζονταν για την κάλυψη ζημιών ξένων χρηματοπιστωτικών οργανισμών. Εξ ου και η απώλεια αξιοπιστίας που υπέστη το ΔΝΤ στις χώρες αυτές και η οποία σήμερα εμποδίζει την αποτελεσματική ανάληψη δράσης εκ νέου από αυτό. Πολλές αναπτυσσόμενες

χώρες ξεπλήρωσαν το ΔΝΤ άρον άρον και δεν θέλησαν να συνεργαστούν έκτοτε μαζί του, με συνέπεια το ΔΝΤ να αντιμετωπίσει κρίση προϋπολογισμού, καθώς το μεγαλύτερο μέρος των εσόδων του προέρχεται από εξυπηρέτηση τέτοιων χρεών.

■ Στη φθορά της αξιοπιστίας του ΔΝΤ συνέβαλε η αδυναμία του να προβλέψει την τρέχουσα κρίση. Μέχρι και το 2007 μιλούσε για αξιοσημείωτη ανθεκτικότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος, ακόμη και της αγοράς στεγαστικών δανείων υψηλού κινδύνου.

■ Ένα σημαντικό μέρος των νέων διαθέσιμων κεφαλαίων του ΔΝΤ θα προέλθει από πωλήσεις αποθεματικών του σε χρυσό και όχι από αυξημένες κεφαλαιακές εισφορές των μελών του.

Ζητούμενο οι υποσχέσεις

Οι υποσχέσεις περί οικονομικών ενισχύσεων 5 τρις. έως τα τέλη του 2010 αποτελούν μάλλον όνειρα θερινής νυκτός. Το ίδιο ισχύει για τις ρητορικές εξαγγελίες για ακύρωση ή αναστολή προστατευτικών μέτρων, καθώς δεν συνοδεύονται από καμία συγκεκριμένη δέσμευση και η πρόσφατη ιστορία τις διαψεύδει κατηγορηματικά (άλλο ρεπορτάζ στις σελ. 16-17). Οι δε κοινές συμφωνίες για μεταρρύθμιση των χρηματοπιστωτικών θεσμών και λειτουργιών φαίνεται πως σε μεγάλο βαθμό θα γνωρίσουν ακολούθως εθνικές ερμηνείες και εφαρμογές (βλ. όψιμη απόφαση των ΗΠΑ να επιτρέψουν την αποτίμηση των τοξικών περιουσιακών στοιχείων των τραπεζών σε τιμές εκτός τρέχουσας αγοράς).

Νικητές και ηττημένοι

Το γαλλογερμανικό δίδυμο πέρασε ως ελάχιστη βάση της κοινής συμφωνίας τη θέση του για μεταρρύθμιση των χρηματοπιστωτικών λειτουργιών ώστε να μην επαναληφθούν στο μέλλον οι ακρότητες του αγγλοσαξονικού συστήματος, με την ανεξέλεγκτη έως ασύδοτη δράση των αγορών.

Συγχρόνως, δεν ελήφθη καμία απόφαση για αύξηση των δημοσιονομικών πακέτων ενίσχυσης των ευρωπαϊκών κυρίως οικονομιών, που ήταν η πάγια αμερικανο-βρετανική θέση. Αντίθετα, υπερίσχυσε η αμερικανική άποψη για τριπλασιασμό των κεφαλαίων του ΔΝΤ (η Ε.Ε. ζητούσε τον διπλασιασμό τους), βασικός αποδέκτης των οποίων θα είναι οι αναπτυσσόμενες χώρες και δη αυτές της Αν. Ευρώπης.

Το εμφανές όφελος της Ρωσίας και της Κίνας είναι η διεθνής προβολή και αναγνώρισή τους ως των νέων ανερχόμενων δυνάμεων της υδρογείου. Μεγάλο κέρδος για ΗΠΑ-Βρετανία ήταν πως με τους τακτικούς ελιγμούς και τις συμβιβαστικές προτάσεις τους δεν επέτρεψαν να διαταραχθεί η βιτρίνα του υφιστάμενου στάτους κβο που έχει δημιουργηθεί και η θεσμοποιημένη στους διεθνείς οργανισμούς επικυριαρχία τους. Προς το παρόν τουλάχιστον τίποτα δεν αλλάζει εκ βάθρων.

Πήραν τα πάνω τους οι αγορές

Σε εσπευσμένη προεξόφληση της ανάκαμψης της πραγματικής οικονομίας προχώρησαν οι επενδυτές στα χρηματιστήρια, με αφορμή τη διαμόρφωση καλού κλίματος στη σύνοδο της G20. Πρόκειται για ψυχολογική ανάταση και λιγότερο για βελτίωση της πραγματικής κατάστασης.

Ετσι, η σύγκλιση των απόψεων, οι γενικές αρχές για τον έλεγχο των hedge funds και η υιοθέτηση ενιαίων λογιστικών κανόνων στο χρηματοοικονομικό κλάδο ήταν το κερασάκι στην τούρτα των επενδυτών, που έχουν αρχίσει να ξαναρίχνουν λεφτά στις μετοχές.

Η έντονη άνοδος των τιμών των μετοχών την προηγούμενη εβδομάδα, η τέταρτη στη σειρά, δεν έγινε τόσο με αφορμή τις αποφάσεις της G20, όσο λόγω της λήψης ενός μέτρου που πάρθηκε στις ΗΠΑ και δίνει τη δυνατότητα στις τράπεζες για χαλάρωση των κανόνων αποτίμησης των περιουσιακών στοιχείων, λόγω της κρίσης. Ετσι, οι επενδυτές πιστεύουν ότι οι τράπεζες δεν θα συνεχίσουν να απομειώνουν μεγάλα κομμάτια του ενεργητικού τους, με αποτέλεσμα να βελτιώσουν την κερδοφορία τους, άρα και τις αποτιμήσεις τους (από τις αρχές του 2007

οι τράπεζες έχουν διαγράψει περιουσιακά στοιχεία 1,29 τρισ. δολ.).

Στην Ευρώπη η νέα μείωση των επιτοκίων και η δήλωση Τρισέ περί τερματισμού αυτής της τάσης έδωσε πνοή στις αγορές, με τους επενδυτές να προεξοφλούν ανάκαμψη. Πρώτη φορά μάλιστα το ευρίβορ μεγαλύτερης διάρκειας, 9μήνου και 12μήνου, σημείωσε άνοδο, κάτι που αποδίδεται σε προσδοκίες για ενίσχυση του πληθωρισμού. Κάτι τέτοιο μπορεί να συμβεί και να συνδυαστεί με την ανάκαμψη της οικονομίας της ευρωζώνης.

ΧΡ. ΙΩΑΝΝΟΥ

Γλωσσάρι

ΔΝΤ Διεθνής οργανισμός που δημιουργήθηκε το 1944 με τη συμφωνία του Μπρέτον Γουντς. Μαζί με την Παγκόσμια Τράπεζα και τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (ΠΟΕ), που διαδέχτηκε την GATT (Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου), θεωρούνταν θεματοφύλακες της μεταπολεμικής διεθνούς οικονομικής σταθερότητας. Έχει 185 κράτη-μέλη.

Βρίσκεται στο στόχαστρο επικρίσεων από τα μέσα του '90, λόγω της αδυναμίας να προβλέψει τις τότε χρηματοπιστωτικές κρίσεις και των πολιτικών σκληρής λιτότητας που είχε επιβάλει στις χώρες που είχαν την ανάγκη του. Έχουν πέσει στο κενό οι προσπάθειες για μεταρρύθμισή του.

ΕΙΔΙΚΑ ΤΡΑΒΗΧΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ - SPECIAL DRAWING RIGHTS (SDR)

Δημιουργήθηκαν το 1967 ως αποθεματικό νόμισμα του ΔΝΤ, με σκοπό να στηριχτεί το σύστημα σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών που είχε καθιερώσει η συμφωνία του Μπρέτον Γουντς. Αποτελείται από καλάθι τεσσάρων νομισμάτων (δολάριο, ευρώ, γεν, στερλίνα). Σινο-ρωσική πρόταση να αντικαταστήσει το δολάριο ως διεθνές αποθεματικό νόμισμα, με πιθανή προσθήκη στο καλάθι και του ρουβλίου, του γουάν και του χρυσού.

G20 Δημιουργήθηκε το 1999 ως διευρυμένο φόρουμ των ισχυρότερων οικονομικά χωρών του κόσμου (G7) και των κυριότερων υπό ανάπτυξη οικονομιών (Κίνα, Ρωσία, Βραζιλία, Ινδία). Ελέγχει το 85% του διεθνούς εμπορίου. Μετέχουν οι εξής χώρες: Αργεντινή, Αυστραλία, Βραζιλία, Καναδάς, Κίνα, Γαλλία, Γερμανία, Ινδία, Ινδονησία, Ιταλία, Ιαπωνία, Μεξικό, Ρωσία, Σαουδική Αραβία, Νότι. Αφρική, Νότι. Κορέα, Τουρκία, Ηνωμένο Βασίλειο, ΗΠΑ. Η Ε.Ε. μετέχει επίσης.

ΔΙΕΘΝΕΣ ΦΟΡΟΥΜ ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑΣ - INTERNATIONAL STABILITY FORUM

Δημιουργήθηκε το 1999. Μετέχουν οι μεγαλύτερες κεντρικές τράπεζες, οι υπουργοί Οικονομικών της ομάδας των Επτά Ισχυρότερων Οικονομιών του Κόσμου (G7), με στόχο την προώθηση της διεθνούς χρηματοπιστωτικής σταθερότητας. Διευθύνεται από γραμματεία που εδρεύει στην Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών της Βασιλείας, στην Ελβετία.

Με την απόφαση της G20 μετονομάζεται σε Financial Stability Board (Επιτροπή Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας), με αδιευκρίνιστες προς το παρόν αρμοδιότητες.

Παζάρια για το δολάριο

Ο ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΣ ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΖΗΤΗΣΕ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΥΠΟΛΟΙΠΟΥΣ ΗΓΕΤΕΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΟΠΟΙΟΥΣ ΣΥΝΑΝΤΗΘΗΚΕ ΤΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥΣ ΓΙΑ ΤΟ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟ ΝΟΜΙΣΜΑ

Της **ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΠΑΠΑΜΙΛΤΙΑΔΟΥ**

ΜΕ ΖΕΣΤΟ χαμόγελο αλλά και ευδιάκριτη απόσταση αντιμετώπισε ο **Μπαράκ Ομπάμα** τους ευρωπαίους δημοσιογράφους που προσπάθησαν να τον πλησιάσουν για μια δήλωση. Δίπλα του βρίσκονταν συνεχώς οι σύμβουλοί του, οι οποίοι απαγόρευαν «αυθόρμητες» ερωτήσεις. Κύριος λόγος, να προστατευθεί ο «άπειρος» αμερικανός πρόεδρος που φάνηκε να γνωρίζει πολύ λίγα για τη Γηραιά Ηπειρο.

Οι ερωτήσεις που δέχθηκε ο κ. Ομπάμα κατά την διάρκεια της συνόδου των 20 ήταν **προαποφασισμένες**, ενώ οι δημοσιογράφοι που είχαν την «τύχη» να παρευρεθούν στη συνέντευξη τύπου του αμερικανού προέδρου χρειάστηκαν ώρες σωματικού ελέγχου πριν μπουκ στην αίθουσα. Αποζημιώθηκαν όμως με είδηση, καθώς συνεργάτης του κ. Ομπάμα ακούστηκε να λέει «target achieved», δηλαδή ο στόχος μας επετεύχθη. Ποιος ήταν όμως ο στόχος;

● Σύμφωνα με πληροφορίες από το περιβάλλον του λόρδου **Μάλοχ Μπράουν**, του βρετανού διαμεσολαβητή στους G20, ο αμερικανός πρόεδρος κατά τις διμερείς επαφές

του με τους άλλους ηγέτες, έθεσε την αναγκαιότητα «της σταθεροποίησης της αγοραστικής αξίας του δολαρίου», κοινώς να σταματήσει το ξεφόρτωμα των δολαρίων.

Ο Ομπάμα φέρεται να δήλωσε ότι οι «βραχυπρόθεσμες αναταράξεις που δέχεται το δολάριο τελευταίως είναι ανεπιθύμητες καθώς δημιουργούν πληθωριστικές πιέσεις στο εσωτερικό της χώρας σε μια χρονική στιγμή που η Fed έχει ρίξει τα επιτόκια στο ναδίρ λόγω της ύφεσης».

● Λίγα εικοσιτετράωρα πριν την έναρξη της συνεδρίασης των «20», ο διοικητής της Ομοσπονδιακής Τράπεζας των ΗΠΑ, **Μπεν Μπερνάνκε** έστειλε επιστολή στον αμερικανό πρόεδρο ενημερώνοντάς τον ότι «η εκτύπωση δολαρίων για απροσδιόριστη περίοδο, προκαλεί αναταράξεις στη διεθνή αγορά, με αποτέλεσμα τη μαζική πώληση δολαρίων».

Ενδεικτικό είναι ότι μετά την ανακοίνωση της Fed (18 Μαρτίου) ότι θα εξαγοράσει άμεσα κρατικά ομόλογα πολυετούς διάρκειας ύψους 300 δισ. δολαρίων, το αμερικανικό νόμισμα υποχώρησε κατακόρυφα στο 1,37 έναντι του ευρώ, από 1,29 στις 17 Μαρτίου.

● Πέντε μέρες μετά την ανακοίνωση, ο δι-

οικητής της κεντρικής τράπεζας της **Κίνας** πρότεινε να εγκαταλειφθεί το δολάριο ως το κύριο αποθεματικό νόμισμα και να αντικατασταθεί από το λεγόμενο «Special Drawing Right», ένα καλάθι νομισμάτων δηλαδή, που δημιουργήθηκε από το ΔΝΤ το 1969 και προέρχεται από τον συμψηφισμό των συναλλαγών του ΔΝΤ με τις μεγάλες χώρες-μέλη. Παρόμοιες δηλώσεις είχαμε και από τον Ρώσο πρόεδρο **Νταμίτρι Μεντβέντεφ** και πάλι λίγα εικοσιτετράωρα πριν από την έναρξη των εργασιών της G20.

● Η γερμανίδα καγκελάριας Άγκελα Μέρκελ ζήτησε διευκρινίσεις από τον Μπαράκ Ομπάμα για τις δηλώσεις του υπουργού Οικονομίας του, ότι είναι ανοικτός να συζητήσει το ενδεχόμενο αντικατάστασης του δολαρίου, για να αποσπάσει την απάντησή ότι το «δολάριο παραμένει το κυρίαρχο αποθεματικό νόμισμα και θα παραμείνει για αρκετό καιρό».

● Από την πλευρά του ο κινέζος πρωθυπουργός Γουέν Ζιαόπιο δήλωσε «ανήσυχος για την ασφάλεια των αποθεματικών της χώρας του σε δολάρια».

Στο περιθώριο της συνόδου της G20 βρετανοί αξιωματούχοι σχολίαζαν ότι «διαφορετικό είναι να ξεφορτώνει τα δολαριακά του αποθέματα το Ιράν, και διαφορετικό η Κίνα, τα αποθέματα της οποίας αυτή τη στιγμή ξεπερνούν το ένα τρισεκατομμύριο δολάρια». Μάλιστα φημολογείται, ότι ο κ. Ομπάμα ζήτησε από τον κινέζο ομόλογό του να συνεχίζει να εξαγοράζει αμερικανικό δημόσιο χρέος, σε μια προσπάθεια να διατηρηθεί η δολαριακή κυριαρχία.

Αμερικανοί αξιωματούχοι σχολίαζαν ότι αν και το δολάριο πρόσφατα ανατιμήθηκε, εντούτοις όλα τα σημάδια δείχνουν ότι στο εγγύς μέλλον η κυριαρχία του δολαρίου μπορεί να **απειληθεί**, γεγονός που θα πλήξει και το κύρος του προέδρου των ΗΠΑ. Ο Μπαράκ Ομπάμα κατάφερε τελικά να αποσπάσει την υπόσχεση των ευρωπαίων ομολόγων του ότι η πρωτοκαθεδρία του δολαρίου δεν απειλείται.

Αλλαγές εδώ και τώρα

ΤΟ ECOFIN «ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΘΕΙ ΜΕ ΤΙΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ» - ΑΠΟΔΕΣΜΕΥΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ Η ΜΟΝΗ «ΕΠΙΤΥΧΙΑ»

Της **ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΠΑΠΑΜΙΛΙΑΔΟΥ**

ΣΤΕΝΕΥΟΥΝ τα περιθώρια για την εφαρμογή νέων μέτρων από την κυβέρνηση, καθώς και οι υπουργοί Οικονομίας της ευρωζώνης συντάσσονται πλέον με την **γραμμή Αλμούνια**, που θέλει αλλαγές «εδώ και τώρα». Στην Πράγα, όπου διεξήχθη το άτυπο συμβούλιο των υπουργών Οικονομίας και των κεντρικών τραπεζιτών της Ε.Ε., ο **Γιάννης Παπαθανασίου** κλήθηκε να εξηγήσει την πολιτική των μέτρων που έχει αποφασίσει αλλά και τι νέα μέτρα εξετάζονται, αν οι υπολογισμοί για το 2009 πέσουν έξω.

Ο πρόεδρος του eurogroup **Ζαν-Κλοντ Γιούνκερ** δήλωσε ότι «ο έλληνας υπουργός Οικονομίας γνωρίζει την κατάσταση και συμφώνησε μαζί μας ότι η Ελλάδα πρέπει να πάρει σοβαρά μέτρα». Σύμφωνα με πληροφορίες, το Eurogroup ζήτησε από την Ελλάδα να επισπεύσει τη συλλογή στοιχείων που δείχνουν τη δημοσιονομική κατάσταση φέτος. Ενώ αρχικά αυτό υπολογιζόταν για το Σεπτέμβριο, λόγω τουρισμού, τώρα έχουμε κληθεί να παρουσιάσουμε τα στοιχεία για την πορεία μας τον Ιούνιο.

Αυτό που πέτυχε ο Γιάννης Παπαθανασίου ήταν η **δέσμευση** για τα νέα μέτρα να γίνει τον Ιούνιο, μετά τις ευ-

ρωεκλογές, και όχι άμεσα, όπως ζητήθηκε να κάνει η Ιρλανδία, η οποία πρέπει να παρουσιάσει νέο έκτακτο προϋπολογισμό την επόμενη εβδομάδα.

Οι ίδιες πληροφορίες αναφέρουν ότι ο έλληνας υπουργός Οικονομίας ζήτησε η επανεξέταση των ελληνικών δεδομένων να μην γίνει πριν τον Ιούνιο, για εσωτερικούς λόγους (ευρωε-

Μετά τις ευρωεκλογές τα νέα μέτρα, αν και το Eurogroup ζητά στοιχεία άμεσα

κλογές). Αυτό έγινε αποδεκτό από τους ομολόγους του, «όμως σε καμία περίπτωση δεν μετριάξει την αναγκαιότητα για επιπλέον μέτρα, καθώς η Κομισιόν δεν έχει ικανοποιηθεί με τις μέχρι τώρα προσπάθειες».

Οι υπουργοί Οικονομίας της Ε.Ε. ενέκριναν στο **Ecofin** τις συστάσεις της Κομισιόν κατά της Ελλάδας και επικυρώθηκε το άρθρο 104 (7), σύμφωνα με το οποίο το έλλειμμα πρέπει να υποχωρήσει κάτω από το 3% μέχρι τις 31/12/2010, ενώ τώρα προχωρούμε στο άρθρο 104 (8), που είναι η εφαρμογή των μέτρων.

Στη συνεδρίαση της Κομισιόν (το λε-

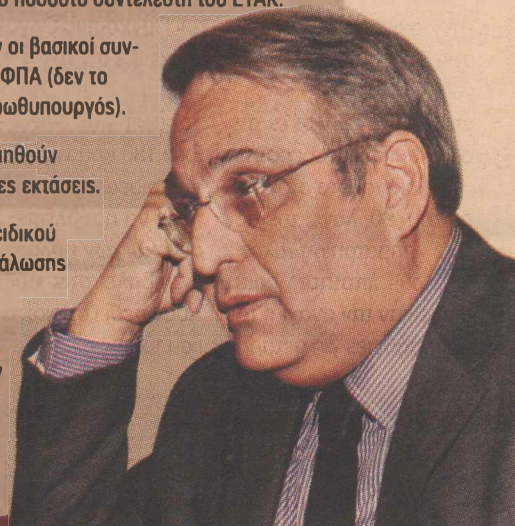
γόμενο **«Κολέγιο των Επιτρόπων»**), η Ελλάδα πέτυχε να αποδεσμεύσει την πορεία της ανάπτυξης από την πορεία μείωσης του ελλείμματος, όμως το συμβούλιο του Ecofin ακύρωσε την απόφαση αυτή, «δείχνοντας έτσι ότι δεν υπάρχουν περιθώρια εφησυχασμού για τη χώρα μας». Ο επίτροπος Περιβάλλοντος Σταύρος Δήμας ζήτησε την αφαίρεση πρότασης από το κείμενο της Κομισιόν που έλεγε ότι εάν η Ελλάδα πετύχει υψηλό ρυθμό ανάπτυξης (1,1%) τότε θα είναι σε θέση να πάρει κι άλλα μέτρα για να επισπεύσει την μείωση του ελλείμματος. Το Ecofin, ωστόσο, θεώρησε ότι η κατάσταση των δημόσιων οικονομικών μας, σε συνδυασμό με την παρατεταμένη κρίση, δεν επιτρέπει αυτή την πολυτέλεια.

Σε περίπτωση πάντως που η ανάπτυξη του 2009 κυμανθεί στα επίπεδα των προβλέψεων της Κομισιόν (0,2%), η ελληνική κυβέρνηση έχει το δικαίωμα να κάνει χρήση των αναθεωρημένων κανόνων του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, που επιτρέπουν σε χώρα-μέλος που έχει πληγεί από την κρίση περισσότερο από το αναμενόμενο να ξαναμπει στη διαδικασία του άρθρου 104 (7) και να ζητήσει να αυξηθεί κατά ένα χρόνο η προθεσμία προσαρμογής της (2+1), ήτοι μέχρι το τέλος του 2011.

► Τα μέτρα που εξετάζει το υπουργείο

Πολλά ακούγονται για το ντοσιέ που έχει τοποθετημένο στο ράφι, ακριβώς πίσω από την καρέκλα του γραφείου του, ο υπουργός Οικονομίας. Περιέχει τις προτάσεις για τα μέτρα που πρέπει να πάρει ώστε να πειστούν οι ευρωπαίοι εταίροι μας ότι έχουμε σχέδιο εξόδου από την κρίση. Πέρα από αυτά που έχουν ήδη ανακοινωθεί, το οικονομικό επιτελείο φέρεται να εξετάζει επίσης:

1. Να επανέλθουν τα γνωστά «φρουτάκια».
2. Να νομιμοποιηθούν οι ημιπαιθριοί χώροι.
3. Να επανέλθει ο φόρος κληρονομιάς.
4. Να επανέλθει ο φόρος γονικών παροχών.
5. Αύξηση του φόρου σε ποτά και τσιγάρα.
6. Ειδικός φόρος κατανάλωσης στο φυσικό αέριο.
7. Να καταργηθούν ορισμένες φοροαπαλλαγές.
8. Να αλλάξει το μοντέλο για τα τεκμήρια διαβίωσης (έχει ήδη εξαγγελθεί).
9. Κατάργηση της αυτοτελούς φορολόγησης σε διάφορα επαγγέλματα.
10. Να αυξηθεί το ποσοστό συντελεστή του ΕΤΑΚ.
11. Να αυξηθούν οι βασικοί συντελεστές του ΦΠΑ (δεν το επιθυμεί ο πρωθυπουργός).
12. Να νομιμοποιηθούν καταπατημένες εκτάσεις.
13. Αύξηση του ειδικού φόρου κατανάλωσης στα καύσιμα.
14. Αύξηση των φορολογικών συντελεστών για υψηλά εισοδήματα.

Φουσκώνουν φανερά και αφανή ελλείμματα

Ο υπουργός Οικονομίας παραδέχεται ότι έρχονται και νέες σκληρές αποφάσεις

Εκρηκτικό δημόσιο χρέος που οδεύει προς το 100% του ΑΕΠ δεδομένου ότι «φούσκωσαν» τα ελλείμματα, φανερά και κρυφά, από το 2006 και μετά αναμένεται να δείχνει το πόρισμα που ετοιμάζει η Κομισιόν και θα ανακοινώσει στις 23 Απριλίου. Αν η Επιτροπή αποδεχθεί τα νέα ελληνικά στοιχεία που ανεβάζουν το έλλειμμα του 2008 στο 4,4% του ΑΕΠ, τότε η Ελλάδα θα χρειαστεί επιπλέον μέτρα αξίας 3,9 δισ. ευρώ.

Τα στοιχεία που έστειλε η κυβέρνηση την Τρίτη στην Κομισιόν προκάλεσαν ανησυχία στις Βρυξέλλες, καθώς δείχνουν ότι το δημοσιονομικό πρόβλημα της χώρας είναι μεγαλύτερο απ' ό,τι έλεγε μέχρι προ τινος η ελληνική κυβέρνηση. Αυτή ακριβώς η ανησυχία καθρεφτίζεται στη σκληρή απόφαση των υπουργών Οικονομίας κατά την άτυπη σύνοδο της Πράγας.

Ο υπουργός Οικονομίας Γιάννης Παπαθανασίου παραδέχθηκε ότι η κυβέρνηση θα εξετάσει τη λήψη νέων μέτρων τον Ιούνιο, όταν θα κρίνει την αποτελεσματικότητα των μέτρων που έχουν ληφθεί. Οι ανάγκες φουσκώνουν ακολουθώντας το έλλειμμα του 2008.

Τα ελλείμματα των προηγούμενων χρόνων αυξάνουν γιατί ακολουθείται η γνωστή από το παρελθόν (έγινε και με την απογραφή του 2004) μέθοδος της καταγραφής υποχρεώσεων σε προηγούμενα έτη, ώστε να γίνεται ευκολότερη η μείωση του ελλείμματος φέτος και το 2010. Η τακτική αυτή κοστίζει στο δημόσιο χρέος, καθώς εκεί

αποτυπώνονται τα ελλείμματα με υστέρηση ενός έτους.

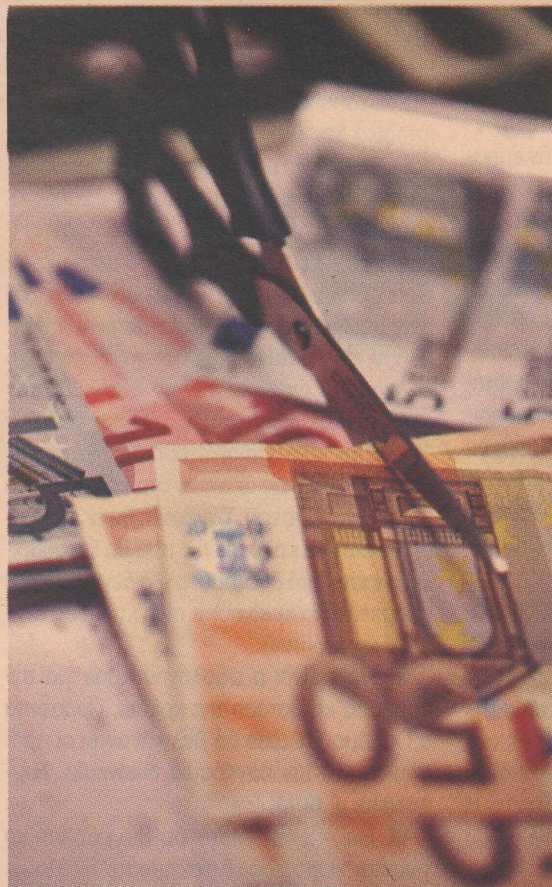
Στα νεότερα στοιχεία που στείλαμε το έλλειμμα αναθεωρείται στο 4,4% του ΑΕΠ για το 2008, έναντι στόχου 3,7% της κυβέρνησης και 4,2% της εκτίμησης της Κομισιόν. Ο υπουργός Οικονομίας αποδίδει την εξέλιξη αυτή στα μικρότερα από τα αναμενόμενα πλεονάσματα των ΔΕΚΟ και των ταμείων, αλλά και στην είσπραξη λιγότερων κονδυλίων από την Ε.Ε. (κατά 0,5% του ΑΕΠ).

Ωστόσο, αντίστοιχα «αβγάτισε» και το έλλειμμα προηγούμενων ετών. Στοιχεία έως το τέλος Ιανουαρίου που εστάλησαν στην Eurostat έδειχναν το έλλειμμα του 2006 στο 3,1% του ΑΕΠ (δηλαδή η Ελλάδα δεν βγήκε ποτέ από την επιτήρηση) και για το 2007 στο 3,8% (από 3,5% του ΑΕΠ στον προϋπολογισμό).

Μεγάλη ήταν και η αύξηση του «αφανούς» ελλείμματος, το οποίο προστίθεται στο χρέος του επόμενου έτους. Αναμένεται πολύ υψηλότερο από το 2,6% του ΑΕΠ που υπολόγιζε η κυβέρνηση. Ισως και διπλάσιο.

Αυτό που ανησυχεί αρμόδια κυβερνητικά στελέχη είναι ότι η Επιτροπή στις 23 Απριλίου μπορεί στο πόρισμα της να δηλώσει ότι δεν δέχεται τα στοιχεία της Ελλάδας. Δηλαδή ότι αμφισβητεί το «αφανές» έλλειμμα και επιθυμεί να ελεγχθούν ξανά οι εθνικοί λογαριασμοί. Θα είναι μια ακόμα απογραφή, αυτή τη φορά με κοινοτική πρωτοβουλία.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΚΑΔΔΑ

Σημαντικές περικοπές χρειάζεται η κυβέρνηση απέναντι στην έκρηξη του δημόσιου χρέους που οδεύει στο 100% του ΑΕΠ.

► **DEAN BAKER** (Οικονομολόγος, συνιδρυτής του Κέντρου Οικονομικής και Πολιτικής Έρευνας στην Ουάσιγκτον)

Στον **ΧΡΟΝΗ ΠΟΛΥΧΡΟΝΙΟΥ**

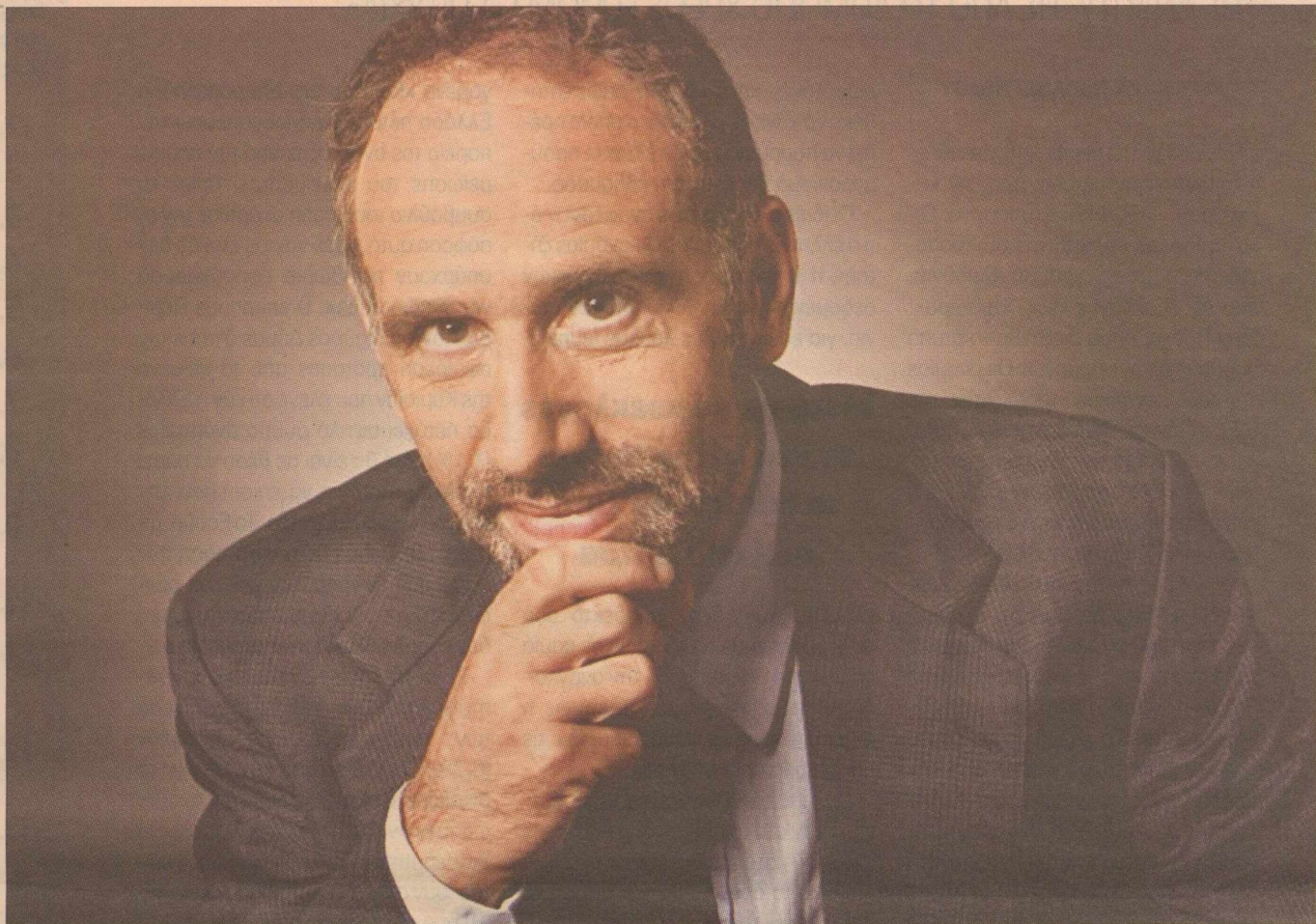
Η ΚΡΙΣΗ έχει ακόμα δρόμο, υποστηρίζει ο αμερικανός οικονομολόγος Dean Baker. Στρέφεται εναντίον του σχεδίου Ομπάμα για τη διάσωση των τραπεζών μέσω της αγοράς τοξικών τίτλων, υποστηρίζοντας ότι όχι μόνο δεν θα αποδώσει αλλά παράλληλα θα πλήξει και το πολιτικό κεφάλαιο του νέου αμερικανού προέδρου.

■ **Ησασταν ένας από τους οικονομολόγους που πρόβλεψαν την τρέχουσα οικονομική κρίση. Σκέψεις και αντιδράσεις γιατί άνθρωποι όπως εσείς δεν συμπεριλήφθηκαν στην οικονομική ομάδα του Ομπάμα;**

■ Ο πρόεδρος Ομπάμα έχει στενούς δεσμούς με την χρηματοοικονομική βιομηχανία. Η χρηματοοικονομική βιομηχανία δεν θέλει να δει κάποιον, που θεωρεί τον τομέα αυτόν ως την κύρια πηγή του οικονομικού προβλήματος της χώρας, σε μια θέση επιρροής στην κυβέρνηση Ομπάμα.

■ **Εσείς, ο Κρούγκμαν και ο Στίγκλιτζ έχετε όλοι εκφράσει αυστηρές επιφυλάξεις -και ουσιαστικά έντονη κριτική- προς το τελευταίο οικονομικό σχέδιο της κυβέρνησης Ομπάμα για τη διάσωση των χρηματοπιστωτικών οργανισμών. Ποιες είναι οι χειρότερες πτυχές αυτού του σχεδίου;**

■ Το σχέδιο είναι πραγματικά μια έμμεση επιχορήγηση από τους φορολογούμενους προς τις χρεοκοπημένες τράπεζες. Περιλαμβάνει ένα περίπλοκο σύστημα μέσω του οποίου οι αγορές των τοξικών τίτλων από τους επενδυτές θα επιχορηγηθούν από την

Τραπεζίτες και επενδυτές κερδοσκοπικών αμοιβαίων κεφαλαίων θα πλουτίσουν από το σχέδιο Γκάιτνερ και ο Ομπάμα θα χάσει μεγάλο μέρος του πολιτικού κεφαλαίου του εξαιτίας της αντίληψης ότι είναι με το μέρος τους»

κυβέρνηση. Είναι δύσκολο να πει κανείς ποιο ακριβώς είναι το χειρότερο μέρος του σχεδίου. Οικονομικά, αποτελεί ένα εξωφρενικά αδικολόγητο σχέδιο (οι τράπεζες και οι επενδυτές θα κερδίσουν στο τέλος όπως και να εξελιχθούν τα πράγματα!) το οποίο είναι σχεδόν βέβαιο ότι θα οδηγήσει σε μεγάλες απώλειες για τους φορολογούμενους, δεδομένου ότι θα υπάρξουν εκατοντάδες δισεκατομμύρια σε κρατικά δάνεια που χρησιμοποιούνται για την αγορά τοξικών τίτλων τα οποία δεν πρόκειται ποτέ να εξοφληθούν.

Το σύστημα θα δημιουργήσει επίσης μια κατάσταση από την οποία οι καλά τοποθετημένοι διαχειριστές κεφαλαίων (οι γύπες των κερδοσκοπικών αμοιβαίων κεφαλαίων) θα μπορούν να κερδίσουν δισεκατομμύρια. Πραγματικά, δεν νιώθω ότι πρέπει να συνεχίσουμε να επιχορηγούμε τους διάφορους δισεκατομμυριούκους.

Επίσης, είναι πιθανό να μην διορθωθεί ποτέ το πρόβλημα. Ακόμα και με τις κρατικές επιχορηγήσεις, πολλά από τα κακά δάνεια των τραπεζών μπορεί ποτέ να μην αγορασθούν. Επιπλέον, οι τράπεζες βλέπουν πως οι απο-

πληρωμές των δανείων πηγαίνουν καθημερινά από το κακό στο χειρότερο. Η ραγδαία αυξανόμενη ανεργία και οι μεγάλες πτώσεις στις τιμές των κατοικιών δεν σπάνε μόνο ιστορικά ρεκόρ στην μη αποπληρωμή των ενυπόθηκων δανείων, αλλά και ρεκόρ σε όλους τους άλλους τύπους δανείων καταναλωτικού χρέους, ακόμα και στα δάνεια για μικρές επιχειρήσεις.

Όσο οι καταναλωτές είχαν τη δυνατότητα να δανειζονται εξαιτίας της αυξανόμενης αξίας των ακινήτων τους, προχωρούσαν στην αποπληρωμή των άλλων δανείων που είχαν συγκεντρώσει. Τώρα όμως που αυτή η δυνατότητα έχει εξαφανιστεί, δεν μπορούν να εξοφληθούν τα καταναλωτικά δάνεια.

Επιπλέον, η φούσκα της εμπορικής αγοράς ακίνητων επίσης καταρρέει, οδηγώντας σε μια ολόκληρη νέα πηγή κακού χρέους. Εν ολίγοις, οι τράπεζες ζομπι είναι μάλλον σίγουρο πως θα παραμείνουν τράπεζες ζομπι ακόμα και μετά το σχέδιο Γκάιτνερ.

Αυτό που χρειαζόμαστε κυρίως να κάνουμε είναι να αποτελειώσουμε αυτές τις τράπεζες ζομπι, να συρρικνώσουμε και να αναδομήσουμε τον χρηματοπιστωτικό τομέα. Το

σχέδιο Γκάιτνερ θα καθυστερήσει αυτή τη μεταρρύθμιση, και μπορεί μάλιστα να την εμποδίσει καθοριστικά.

Τέλος, ως πολιτικό θέμα, το σχέδιο Γκάιτνερ είναι πιθανό να αποδειχθεί πολύ βλαβερό για τον πρόεδρο Ομπάμα. Οι τραπεζίτες και οι επενδυτές κερδοσκοπικών αμοιβαίων κεφαλαίων θα πλουτίσουν απ' αυτό το σχέδιο. Αυτοί οι άνθρωποι είναι λίγο περισσότεροι δημοφιλείς από τα άτομα που κακοποιούν σεξουαλικά τα παιδιά. Ο πρόεδρος Ομπάμα θα καταλήξει να χάσει μεγάλο μέρος του πολιτικού κεφαλαίου του εξαιτίας της αντίληψης που σιγά σιγά θα επικρατήσει ότι είναι με το μέρος τους.

■ **Εχει ξεσπάσει μια δημόσια αντιπαράθεση ανάμεσα σε εσάς και τον Κρούγκμαν. Για τι ακριβώς πρόκειται;**

■ Έχω υποστηρίξει ότι η βασική αιτία της ύφεσης είναι η κατάρρευση της αγοράς των στεγαστικών και ο αντίκτυπος που είχε αυτή η απώλεια πλούτου στην κατανάλωση. Η πτώση στην κατανάλωση, από τη στιγμή που έσκασε η φούσκα των στεγαστικών, παραμένει ακόμα μικρότερη από ό,τι θα ανέμενε κανείς, με βάση τις δεδομένες εκτιμήσεις

του μεγέθους της επίδρασης του πλούτου των στεγαστικών.

Ο Κρούγκμαν έχει δώσει έμφαση στον αντίκτυπο της χρηματοοικονομικής κατάρρευσης, κι έτσι δίνει προτεραιότητα στην ανάγκη να διορθωθεί το τραπεζικό σύστημα. Θεωρώ τη διόρθωση του τραπεζικού συστήματος κάτι το επιθυμητό, αλλά δεν νομίζω ότι είναι ένας κύριος παράγοντας σε αυτό το σημείο της ύφεσης. Οι άνθρωποι με καλό πιστωτικό ιστορικό δεν έχουν καμιά δυσκολία να παίρνουν δάνεια για σίτιση, δάνεια για πιστωτικές κάρτες, σπουδαστικά δάνεια ή άλλες μορφές καταναλωτικής πίστωσης. Το ίδιο πράγμα ισχύει για τις επιχειρήσεις με στέρεες πιστωτικές αξιολογήσεις. Τα άτομα και οι επιχειρήσεις με λιγότερη φερεγγυότητα έχουν πρόβλημα, αλλά κάτι τέτοιο θα συνέχιζε να ισχύει ακόμα κι αν το τραπεζικό σύστημα ήταν πλήρως κεφαλαιοποιημένο. Οι τράπεζες δεν δανειζούν χρήματα σε άτομα ή επιχειρήσεις με υψηλό πιστωτικό ρίσκο όταν η οικονομία βρίσκεται σε ύφεση. Συνεπώς, θα επιθυμούσα να δω ένα καλό σχέδιο που θα ξεκαθάριζε το τραπεζικό σύστημα, αλλά δεν βλέπω να υπάρχει τόσο επείγουσα ανάγκη όπως βλέπε ο Κρούγκμαν».

■ **Ποια είναι η αξιολογήσή σας για την παρούσα κατάσταση της κρίσης; Πρόσφατα ο Ομπάμα δήλωσε ότι βελτιώνονται οι προοπτικές για την παγκόσμια οικονομία. Συμφωνείτε μ' αυτό;**

■ Όχι, τα πράγματα θα συνεχίσουν να γίνονται χειρότερα. Βρισκόμαστε ακόμα σε πολύ μεγάλη κάμψη. Στις Ηνωμένες Πολιτείες οι τιμές των κατοικιών βυθίζονται, οι

«Απέχει ακόμα πολύ από το να πιάσει πάτο η παγκόσμια οικονομία»

επιχειρήσεις συνεχίζουν να απολύουν εργαζόμενους με πρωτόγνωρους ρυθμούς, η ομοσπονδιακή κυβέρνηση και οι τοπικές κυβερνήσεις απολύουν δημόσιους υπάλληλους και οι επενδύσεις έχουν μειωθεί κατά 20% εν συγκρίσει με πέρυσι. Σε άλλες χώρες η κρίση αγγίζει πλέον τα επίπεδα κρίσης στις ΗΠΑ, αφού υπάρχει μεγάλη πτώση στις εξαγωγές και αντίστοιχη κατάρρευση της φούσκας των στεγαστικών στις αγορές άλλων χωρών.

Απέχει ακόμα πολύ από το να πιάσει πάτο η οικονομία. Αν είμαστε τυχεροί, ο ρυθμός της πτώσης θα επιβραδυνθεί. Αλλά είναι σχεδόν αδύνατον, τόσο η αμερικανική όσο και η παγκόσμια οικονομία, να μην βιώσουν ραγδαία πτώση μέσα στο δεύτερο τρίμηνο και συνεχιζόμενη πτώση μέσα στο τρίτο και στο τέταρτο τρίμηνο του 2009. Το πιο απαισιόδοξο σενάριο θα είναι να δούμε κάποια ανάκαμψη της οικονομίας στις αρχές του 2010.

■ **Πώς βλέπετε τους χειρισμούς της κρίσης από την Ευρωπαϊκή Ένωση;**

■ Έως τώρα τουλάχιστον, η Ε.Ε. έχει αποδειχθεί απολύτως δυσλειτουργική προς το χειρισμό της κρίσης. Η αποτυχία να επιτευχθεί η όποια συμφωνία για ένα ουσιαστικό πακέτο οικονομικής στήριξης ουσιαστικά εγγυάται μια παρατεταμένη ύφεση και μια αργή ανάκαμψη. Επιπλέον, το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα διατηρεί ακόμα τα επιτόκια στο 1,5% (την Πέμπτη υποχώρησε στο 1,25%) είναι καταπληκτικό. Είλικρινά, ανησυχούν ακόμα στην Ε.Ε. μήπως και τους ξεφύγει ο πληθωρισμός;

Όπως στις ΗΠΑ, η Ευρώπη έπρεπε να κάνει ό,τι είναι δυνατόν για να τυνώσει την οικονομία της, αλλά λόγω των εθνικών διαχωριστικών γραμμών και της δισταγμένης ιδεολογικής αντίληψής της, μεγάλο μέρος της ηγεσίας της φαίνεται να αρνείται ακόμα την ύπαρξη της κρίσης. Από αυτή την άποψη, η σύγκριση με τις Ηνωμένες Πολιτείες είναι εντυπωσιακή. Στις Ηνωμένες Πολιτείες υπάρχει συμφωνία σε όλο το πολιτικό φάσμα για την ανάγκη σήμερα ουσιαστικής παρέμβασης για την τόνωση της οικονομίας, ασχέτως αν υπάρχουν ουσιαστικές διαφωνίες σχετικά με τη μορφή της τόνωσης της οικονομίας

■ **Η Κίνα έχει αρχίσει να ανησυχεί για το αμερικανικό χρέος και την αξία του δολαρίου.Εχει επίσης προτείνει τη δημιουργία ενός νέου παγκόσμιου νομίσματος προς αντικατάσταση του δολαρίου. Είναι αυτό μια καλή ιδέα και ποιες είναι οι προοπτικές να αποδεχτούν αυτή την πρόταση οι ΗΠΑ;**

■ Δεν πιστεύω ότι η Κίνα ανησυχεί πραγματικά για την αξία του δολαρίου. Οι Κινέζοι δεν είναι πλθιοι. Ξέρουν ότι για πολλά χρόνια τώρα κρατάνε ψηλά την αξία του δολαρίου με τις αγορές των δολαρίων που κάνουν. Αυτό ήταν μια συνειδητή πολιτική (στην πραγματικότητα, η κυβέρνη-

ση των ΗΠΑ τους έχει ζητήσει να σταματήσουν να στηρίζουν το δολάριο). Ετσι, η Κίνα πάντα ήξερε ότι θα έχανε χρήματα από τις δολαριακές της επενδύσεις.

Τα δημόσια σχόλια των ηγετών της Κίνας πρέπει να γίνουν κατανοητά ως μια πολιτική παρέμβαση. Πολύ πιθανώς να θέλουν να επισημάνουν με αυτό τον τρόπο την πρόθεσή τους να έχουν περισσότερο ηγετικό ρόλο στις διεθνείς οικονομικές υποθέσεις. Λαμβάνοντας υπόψη το μέγεθος της Κίνας και τη δύναμη της οικονομίας της, δεν βλέπω κανέναν τρόπο που θα μπορούσε να αποτρέψει την Κίνα από το να διαδραματίζει έναν μεγαλύτερο ρόλο στο διεθνές προσκήνιο. Και αυτό θα είναι μάλλον καλό να γίνει. Ο ανταγωνισμός, γενικά, είναι καλό πράγμα.

■ **Η παγκόσμια καπιταλιστική οικονομία έχει βρεθεί πλέον πολύ μακριά από μια κατάσταση ισορροπίας. Κατά την άποψή σας, τι μεταβατικά μέτρα πρέπει να ληφθούν για να λειτουργήσει το σύστημα σύμφωνα με τις ανάγκες του 21ου αιώνα (αύξηση του παγκόσμιου πληθυσμού, αυξανόμενη ανισότητα, κλιματικές αλλαγές, λιψυδρία, και ούτω καθεξής);**

■ Υπάρχουν πολλά που πρέπει να γίνουν και φυσικά η ημερήσια διάταξη διαφέρει σημαντικά ανάλογα με τη χώρα και την περιοχή. Στις Ηνωμένες Πολιτείες πρέπει ακόμα να ολοκληρώσουμε την ανάπτυξη ενός κράτους κοινωνικής πρόνοιας με εθνικό σύστημα υγειονομικής περίθαλψης και άλλα δικαιώματα για τους πολίτες και τους εργαζόμενους. Διεθνώς, πρέπει τουλάχιστον να λάβουμε τα πρώτα μέτρα για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Θα ήταν επίσης ένα τεράστιο βήμα εμπρός εάν μέρος του πακέτου ανάκαμψης από αυτή την ύφεση περιελάμβανε μια πραγματική δέσμευση αναπτυξιακής βοήθειας για την Αφρική και περιελάμβανε μια πραγματική δέσμευση αναπτυξιακής βοήθειας για την Αφρική και για τις διάφορες φτωχές χώρες στο Νότο. Ήταν ένα σκάνδαλο για το ότι το κεφάλαιο έρεε από τις φτωχές χώρες στις πλούσιες χώρες για το μεγαλύτερο μέρος της τελευταίας δεκαετίας.

Δεδομένου ότι η τρέχουσα κρίση προέρχεται από ένα μεγάλο έλλειμμα ζήτησης, ένας τρόπος για να δημιουργηθεί η ζήτηση είναι να δοθούν προς τις φτωχές χώρες τα μέσα να αγοράσουν αγαθά και υπηρεσίες από τις πλούσιες χώρες. Θα ήταν επίσης μια τεράστια νίκη για την ανθρωπότητα εάν ο χρηματοοικονομικός τομέας μπορούσε να εξημερωθεί και να στραφεί ώστε να εξυπηρετεί τις ανάγκες της παραγωγικής οικονομίας. Ακόμα και στις καλύτερες των εποχών, αυτός ο παραφουσκωμένος τομέας αποτελεί μια σημαντική πηγή οικονομικής σπατάλης. Όταν η χρηματοοικονομική κερδοσκοπία τινάζεται στον αέρα, όπως έχει συμβεί στην τρέχουσα κρίση, τα αποτελέσματα είναι πραγματικά καταστροφικά.

Είναι σχεδόν αδύνατον τόσο η αμερικανική όσο και η παγκόσμια οικονομία να μη βιώσουν ραγδαία πτώση μέσα στο β' τρίμηνο»

WHO is who ?

Ο Dean Baker είναι συνιδρυτής και συνδιευθυντής του Κέντρου Οικονομικής και Πολιτικής Έρευνας στην Ουάσιγκτον. Είναι ένας από τους λίγους οικονομολόγους που πρόβλεψαν την τρέχουσα οικονομική κρίση σε όλες τις διαστάσεις της, ξεκινώντας με τη φούσκα στην αγορά των στεγαστικών, την οποία και εντόπισε το 2002 με βάση τα οικονομικά στοιχεία που παρήγε η κυβέρνηση των ΗΠΑ -και προειδοποιώντας στη συνέχεια μέσα από δημοσιεύσεις και διάφορες δημόσιες παρεμβάσεις στα ΜΜΕ για την επερχόμενη ύφεση. Το τελευταίο διάστημα, ασκεί έντονη κριτική στα σχέδια διάσωσης των τραπεζών, καθώς και στα μέτρα που έχουν παρθεί για την αντιμετώπιση της ύφεσης, τόσο στις ΗΠΑ όσο και στην Ευρώπη, υποστηρίζοντας ότι η διολίσθηση της οικονομίας αναμένεται να συνεχιστεί για αρκετό ακόμα χρονικό διάστημα.

Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Τμήμα Μάρκετινγκ και Επικοινωνίας

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών

M.Sc. Μάρκετινγκ και Επικοινωνία με Νέες Τεχνολογίες
για Στελέχη Επιχειρήσεων

- Το μοναδικό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα που ειδικεύεται στο **Μάρκετινγκ** και την **Επικοινωνία**
- Έχει ολοκληρώσει **10 χρόνια** επιτυχούς λειτουργίας
- Οι απόφοιτοι του εργάζονται σε **μεγάλες επιχειρήσεις και οργανισμούς**
- Στο πρόγραμμα διδάσκουν **διεθνούς αναγνώρισης** Έλληνες και ξένοι καθηγητές
- Χρησιμοποιούνται σύγχρονες πρακτικές διδασκαλίας: **Case Studies, Business Games, Team Work**
- Το ωράριο μαθημάτων είναι **προσαρμοσμένο στις ανάγκες των στελεχών**

Διάρκεια υποβολής αιτήσεων συμμετοχής **μέχρι 1η Ιουνίου 2009**

Για περισσότερες πληροφορίες και αίτηση online:
www.executivement.aueb.gr

Ευελπίδων 47Α και Λεωκάδος 33, 11362 Αθήνα, Γραφείο 706
Τηλ. 210-8203665, 8203631, Fax: 210-8203607, e-mail: emavno@aeub.gr

Κινέζικο βασανιστήριο στο πράσινο νόμισμα

Του **ΘΟΔΩΡΗ ΠΕΛΑΓΙΔΗ**

Καθηγητής
Οικονομικής
Ανάλυσης
στο Πανεπιστήμιο
Πειραιώς

Μετά τον κινέζο κεντρικό τραπεζίτη, ήρθε και η δήλωση του ρώσου προέδρου, παραμονές της κρίσιμης συνάντησης του G20, να επικροτήσει την άποψη-παραίτηση της Κίνας να κινηθεί το ΔΝΤ προς την επεξεργασία της δημιουργίας ενός «παγκόσμιου αποθεματικού υπερ-νομίσματος», το οποίο θα αντικαταστήσει το σημερινό κυρίαρχο νόμισμα, δηλαδή το δολάριο. Ο κινέζος αξιωματούχος επισημαίνει ότι, σε αντίθετη περίπτωση, μπορεί να υπάρχει το φαινόμενο της «σύγκρουσης συμφερόντων», δηλαδή η ισοτιμία και ο πληθωρισμός του (σημερινού) αποθεματικού νομίσματος να εξυπηρετεί εθνικά κι όχι τα παγκόσμια συμφέροντα όπως πρέπει. Ενώ μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία παγκόσμιων ανισορροπιών στα εμπορικά ισοζύγια.

Το παράδειγμα της υπερβολικής «μόχλευσης», της υπερβολικής ρευστότητας και της δημιουργίας φούσκας στην αμερικάνικη κτηματαγορά είναι χαρακτηριστικό. Οι αρχές των αναδυόμενων χωρών της ΝΑ Ασίας, Μαλαισία, Ινδονησία και Ταϊλάνδη, ακολούθησαν με δηλώσεις τα βήματα του κινέζου κεντρικού τραπεζίτη, κατά σύμπτωση, χώρες κινεζικής επιρροής, εξαγωγικού προσανατολισμού και πλεονασματικού εμπορικού ισοζυγίου.

Δίνεται έτσι η εντύπωση του ασιατικού περιφερειακού μπλοκ που φαίνεται να βρίσκεται ένα παράθυρο ευκαιρίας για να χτυπήσει την αμερικανική οικονομική και πολιτική παγκόσμια κυριαρχία. Επίσης, δεν είναι τυχαίο ότι η Ιαπωνία, ισχυρός ανταγωνιστής της Κίνας στην περιοχή, αντέδρασε, με τους αξιωματούχους της να δηλώνουν ότι δεν υπάρχει θέμα αντικατάστασης του δολαρίου. Παρά το ότι η Ιαπωνία κρατάει περίπου 634,8 δισ. δολάρια αμερικανικού χρέους, μόλις 105 δισ. δολάρια λιγότερα από την Κίνα.

Το ζήτημα πάντως είναι περισσότερο περίπλοκο. Οι Κινέζοι κατέχουν αυτή τη στιγμή 739,6 δισ. δολάρια σε ομόλογα του αμερικανικού Δημοσίου. Μάλλον ανησυχούν για την αξία των επενδύσεών τους αυτών, καθώς η μηχανή παραγωγής δολαρίων της αμερικανικής κεντρικής τράπεζας ανεβάξει στροφές και το σύστημα, προς χάριν της αμερικανικής ανάκαμψης, κινδυνεύει να πλημμυρίσει δολάρια, με πιθανό αποτέλεσμα αυτής

της στρατηγικής έναν μελλοντικό υπερπληθωισμό.

Ο υπερπληθωρισμός αυτός αναμένεται να απαξιώσει τις κινεζικές «επενδύσεις», αφού θα μειώσει την πραγματική αξία του αμερικανικού χρέους! Υπάρχει όμως και μια διάσταση περισσότερο πονηρή.

Πρώτα από όλα, σε σχέση με τα 11 τρισ. δολάρια του αμερικανικού χρέους, τα 739,6 δισ. της Κίνας δεν είναι ούτε το 7%. Η ίδια η αμερικανική κυβέρνηση και η Fed κρατούν περίπου 4,8 τρισ. δολάρια από τα συνολικά 11 τρισ. δολάρια. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι οι αρχές της Κίνας κρατούν το γουάν γαντζωμένο με το αμερικανικό δολάριο, αποτρέποντας έτσι την υπερτίμησή του, κάτι για το οποίο έχουν κατηγορηθεί επανειλημμένως από τους Αμερικανούς και τους Ευρωπαίους. Έτσι, έχουν κι αυτοί ευθύνη... για τα αμερικανικά εμπορικά ελλείμματα, για τα οποία τώρα διαμαρτύρονται.

Τα στοιχεία δείχνουν ότι η εξαγωγικά προσανατολισμένη κινεζική ανάπτυξη έχει δεχθεί ήδη πλήγμα και ο ρυθμός οικονομικής μεγέθυνσης έχει φτάσει στο 6% από το 9% που ήταν, με αποτέλεσμα να υπολογίζεται ότι 20 εκατ. Κινέζων που συρρέουν από την κινεζική επαρχία να μένουν άνεργοι. Επομένως, έχουν συμφέρον για ένα ακόμη πιο αδύναμο γουάν ώστε να ωθήσουν τις εξαγωγές τους. Κάτι τέτοιο μπορεί να συμβεί μόνο με την υποτίμηση του... δολαρίου, στο οποίο είναι «δεμένο» το κινεζικό εθνικό νόμισμα.

Και πώς μπορεί να προκληθεί μια άμεση υποτίμηση του δολαρίου; Μα με το να βγει ο κινέζος κεντρικός τραπεζίτης και να αμφισβητήσει δημοσίως και διεθνώς το δολάριο! Η αδύναμη αρχική αμερικανική αντίδραση από τον νεαρό και λακωνικό υπουργό Οικονομίας, T. Geithner, μάλλον εξυπηρέτησε την Κίνα.

Κι αυτό γιατί οι Αμερικανοί, παρά το επιπλέον 1 τρισ. δολάρια που ετοιμάζονται να ρίξουν στη μάχη εναντίον των... τοξικών, χρειάζονται επί του παρόντος ισχυρό δολάριο ώστε να μαζέψουν κεφάλαια και να στήσουν ξανά στα πόδια του το αμερικανικό τραπεζικό σύστημα. Το ζήτημα είναι κρίσιμο, γιατί χωρίς να λειτουργήσει ξανά το τραπεζικό σύστημα δεν θα ανακάμψει με τίποτα η αμερικανική οικονομία πράγμα που θα έχει, ως αποτέλεσμα, να μην ορθοποδήσει ούτε η διεθνής.

Καινοτόμες

Του **ΛΕΥΤΕΡΗ ΤΣΟΥΛΦΙΔΗ**

Αναπληρωτής καθηγητής στο
Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Η κρίση που έχει πλήξει την παγκόσμια οικονομία είναι αδιαμφισβήτητα διαρθρωτική και άρα μακροχρόνια, ενώ τα συνηθισμένα δημοσιονομικά και νομισματικά μέτρα πολιτικής που αποβλέπουν στην τόνωση της ζήτησης στην καλύτερη των περιπτώσεων δύναται να καταπραΰνουν τις συνέπειες, όχι όμως και να θεραπεύσουν τα βαθύτερα αίτια της.

Ιστορικά, κρίσεις αυτού του μεγέθους ξεπεράστηκαν μόνο με τη μαζική εισροή καινοτομιών μεγάλου βεληνεκού (όπως π.χ. σιδηρόδρομοι, ηλεκτρισμός, αυτοκίνητα, αεροπλάνα jumbo, πληροφορική) και με την ταυτόχρονη δημιουργία αντίστοιχου υποστηρικτικού θεσμικού πλαισίου (χρηματοδοτικά σχήματα, εργασιακά πρότυπα, κράτος πρόνοιας, διεθνείς οργανισμοί κ.λπ.).

Βασική αιτία μιας κρίσης είναι η πτώση της κερδοφορίας, η οποία έχει ως συνέπεια από ένα σημείο οι νέες επενδύσεις και μετά να αποφέρουν ισχνά ή ακόμην και αρνητικά κέρδη. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να εξασθενίζει το κίνητρο για επένδυση, να μειώνεται η παραγωγή και να αυξάνεται η ανεργία. Επομένως, η κρίση μπορεί να ξεπεραστεί αν η κερδοφορία επανέλθει σε επίπεδα που

θα ενθαρρύνουν την επενδυτική δραστηριότητα.

Τρεις είναι οι κύριες μέθοδοι αύξησης της κερδοφορίας εν μέσω διαρθρωτικής κρίσης:

1 Η πρώτη βασίζεται στη μείωση του επιτοκίου· γνωρίζουμε ότι στις ΗΠΑ και στην Ε.Ε. μετά το 1980 τα χαμηλά επιτόκια είναι αυτά που συντήρησαν, σε μεγάλο βαθμό, την υψηλή κερδοφορία και συνέβαλαν στην οικονομική άνθηση τουλάχιστον των τελευταίων δύο δεκαετιών. Είναι εμφανές πλέον ότι η μέθοδος αυτή έχει εξαντληθεί και η λησμονημένη «παγίδα ρευστότητας» του Κέινς (που αφορά την αναποτελεσματικότητα της νομισματικής πολιτικής) έχει «εγκατασταθεί» για τα καλά, όχι μόνο στην Ιαπωνία, όπως συμβαίνει ήδη από τη δεκαετία του 1980, αλλά εσχάτως στις ΗΠΑ και στην Ε.Ε.

«Το κέρδος και ο κίνδυνος, ως κοινωνικά δημιουργήματα, μπορεί και πρέπει να τεθούν υπό κοινωνικό έλεγχο»

Εξάλλου, γνωρίζουμε ότι ο επιχειρηματικός κόσμος στη φάση της οικονομικής κρίσης τα πολύ χαμηλά επιτόκια (ακόμη και όταν είναι μηδενικά) μπορεί να τα θεωρεί ιδιαίτερα υψηλά και άρα αποτρεπτικά για επενδύσεις, ενώ στη φάση της ανθής ακόμη και τα υψηλά επιτόκια μπορεί να τα θεωρεί αρκούτως ελκυστικά και άρα ενθαρρυντικά για την επενδυτική δραστηριότητα.

2 Η δεύτερη μέθοδος αύξησης της κερδοφορίας βασίζεται στη μείωση του μισθού, π.χ. στις ΗΠΑ η κρίση των δεκαετιών 1970 και 1980

«φορτώθηκε» στους εργαζόμενους, δεδομένου ότι ο πραγματικός μισθός τους

Η κρίση απαιτεί μαζική εισροή καινοτομιών μεγάλου βεληνεκού. Τα δημοσιονομικά και νομισματικά μέτρα αποτελούν απλώς «ασπίδες».

«Πώς μπορεί να προκληθεί μια άμεση υποτίμηση του δολαρίου; Με το να βγει τώρα ο κεντρικός τραπεζίτης Ζου Ζιατσουάν και να αμφισβητήσει δημοσίως και διεθνώς το αμερικανικό δολάριο!»